

bleven ze lang – vrij vervoerd werden. Wat gebeurde er als de emigranten in Rotterdam aankwamen?

Hazewinkel schrijft (a. w. blz. 214–215), dat „de Rotterdamsche regeering niemand meer binnen de stad toeliet, voordat ze de zekerheid had, dat de inscheping onmiddellijk zou plaats hebben. In 1737 gelastten burgemeesteren, dat 'alle Paltische en andere Bovenlanders', die naar Rotterdam kwamen om zich naar Amerika in te schepen, in de buurt van de ruïne der St. Elbrechtskapel onder Kralingen moesten blijven, totdat de schepen gereed lagen. In afwachting daarvan toefden de landverhuizers in vaartuigen, die aan de oever gemeerd lagen”. Was het de directe bemoeienis van de doopsgezinde diakenen, dat hun geloofsgenoten meestal toch in de stad mochten verblijven tot hun schip afvoer? Wij horen van Paltzers, die in een „logement” werden uitbesteed, terwijl de armen werden ondergebracht in ruimten, waaraan vaak alle gerief ontbrak. In april 1717 werd blijkens een mededeling in het resolutieboek van de kerkeraad het pakhuis van Engel Kox benut. In juni 1732 werden veertig doopsgezinde gezinnen gelegerd in een pakhuis van de diaken Olivier van Vlierden, de schoonvader zowel van Isaac als van Zachary Hope, tegen twee stuivers per nacht. Het verblijf beviel niet best: het was er tochtig en tamelijk donker. Het bevreemdt wellicht, dat de zeer welvarende distillateur Van Vlierden van zijn geloofsgenoten in nood deze twee stuivers per nacht vroeg. Maar zaken zijn zaken! Overigens kunnen we tot eerherstel van broeder Van Vlierden medelen, dat hij herhaalde malen een aanzienlijk bedrag schonk ten behoeve van de „Palster geloofsvrienden”. Er verliep dikwijls een vrij geruime tijd tussen de aankomst van de landverhuizers te Rotterdam en hun afvaart. De lengte van die termijn hing af van de beschikbare scheepsruimte en van gunstig weer en wind. Soms duurde het verblijf te Rotterdam wel zes weken. Vele emigranten, vooral de meer welvarenden, hadden reeds passage geboekt en de kosten voor de overtocht betaald in Frankfurt, waar de Engelse regering in 1717 een bureau had gevestigd. Anderen moesten nog in Rotterdam voor een schip zorgen; was er als b.v. in 1744 grote toeloop, dan gingen de passagetarieven omhoog, terwijl bovendien allerlei tussenpersonen van de onkunde en onhandigheid van de eenvoudige Zwitserse en Paltzer plattelanders gebruik maakten ten bate van hun eigen zak. De doopsgezinde „gedelegeerde diakenen”